

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 8CoCsp/5/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8118207087
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 02. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Fil'akovský
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8118207087.2

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Fil'akovského a sudcov JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Anny Kovaľovej v spore žalobcu: Q.B., nar. XX.X.XXXX, bytom Z., H. XXX, XXX XX Z., právne zastúpený: A.. Igor Šafranko, advokát, so sídlom vo Svidníku, Sovietskych hrdinov 163/66 proti žalovanému: Home Credit Slovakia, a.s., so sídlom Teplická 7434/147, Piešťany, IČO: 36 234 176, právne zastúpený: Advokátska kancelária GOLIAŠOVÁ GABRIELA s.r.o., so sídlom 1. Mája 173/11, Trenčín, IČO 47 234 679, o vydanie bezdôvodného obohatenia a prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov, č.k. 11Csp/125/2018-37 zo dňa 6. februára 2019 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Prešov č.k. 11Csp/125/2018-57 zo dňa 22.11.2019, takto jednohlasne

rozhodol:

Zrušuje rozsudok v spojení s opravným uznesením a vracia vec súdu I. inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že:

„Žalobu zamietla.

Žalovaný má voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% .“

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca žalobou z 21.6.2018 sa domáhal vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 222,62 eur s úrokmi z omeškania 5 % ročne od druhého dňa po dni doručenia žaloby žalovanému. Žalobu odôvodnil tým, že so žalovaným uzatvoril 16.1.2013 zmluvu o úvere, ktorou mu bol poskytnutý úver 1.100,- eur s ročnou úrokovou sadzbou 37,73 %. Žalobca zaplatil žalovanému z tejto zmluvy 1.322,62,- eur. Zmluva podľa jeho názoru neobsahovala povinné náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. c/, f/, j/, k/ zákona č. 129/2010 Z.z., čo spôsobilo bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru podľa § 11 ods. 1 písm. b/ citovaného zákona. V zmluve je tiež uvedený nesprávny údaj o RPMN, ktorý je v rozpätí od 44 % do 47 % a nie v konkrétnej výške, čo podľa § 11 ods. 1 písm. d/ citovaného zákona taktiež vedie k bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Napokon považoval dohodu o výške úrokovej sadzby za absolútne neplatnú pre rozpor s dobrými mravmi podľa § 39 Občianskeho zákonníka, pretože je trojnásobne vyššia ako priemerná úroková miera z úverov poskytnutých v eurozóne pri obdobnom úvere (11,97% p.a.). Bezdôvodné obohatenie predstavuje rozdiel medzi jeho úhradami a výškou úveru.

3. Žalovaný so žalobou nesúhlasil, podľa jeho názoru nedošlo k žiadnemu prípadu bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keďže k plneniu zo strany žalobcu došlo na základe platne uzavretej úverovej zmluvy, ktorá nebola súdom vyhlásená za neplatnú, resp. nebola vyhlásená za bezúročnú a bez poplatkov. Bezdôvodné obohatenie nadobúda charakter peňažného dlhu až rozhodnutím súdu a nie svojvoľným vyhodnotením žalobcu.

4. Žalovaný nesúhlasil ani s tvrdením žalobcu o nesprávnom údaji o RPMN v zmluve, keďže z 9 ods. 2 písm. j/ zákona č. 129/2010 Z. z. nevyplýva, že musí byť uvedená jedným konkrétnym číslom. Presná hodnota RPMN totiž závisí odo dňa, kedy došlo k reálnemu čerpaniu úveru a preto presná výška RPMN bola následne zaslaná žalobcovi v súlade s výpočtom podľa vzorca v prílohe k zákonu č. 129/2010 Z.z. Keďže medzi zaslaním úverovej zmluvy na podpis, doručením podpísaného vyhotovenia späť a čerpaním úveru uplynie niekoľko dní, žalovaný mal záujem poskytnúť klientovi korektnú presnú a reálnu hodnotu RPMN a preto pri zaslaní finančných prostriedkov bola žalobcovi zaslaná presná hodnota RPMN. Považuje preto za nesprávne sankcionovať tento jeho korektný prístup bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou úveru. K záveru o tom, že v zmluve o spotrebiteľskom úvere postačuje uviesť RPMN aj v rozpätí dospel napokon aj Krajský súd v Banskej Bystrici v rozhodnutí 43Co/24/2017, ktorého časť odôvodnenia citoval vo svojom vyjadrení a tiež Okresný súd v Senici v rozsudku 9Csp/188/2017 zo dňa 21.3.2018.

5. V ďalšej časti písomného vyjadrenia žalovaný sa zaoberal dobou trvania zmluvy a termínom konečnej splatnosti úveru. Uvedol, že v zmluve sú objektívne zistiteľné kritéria, z ktorých môže spotrebiteľ tieto údaje zistiť. Tento názor je podľa neho v súlade so závermi rozhodnutia Súdneho dvora EÚ vo veci C-42/2015 z 9.11.2016. Podobne k záveru o tom, že postačuje, ak v zmluve je uvedená lehota splatnosti len počtom mesiacov po poskytnutí úveru a splatnosť mesačnej splátky, dospeli aj súdy napr. v rozhodnutí Okresného súdu Brezno 4C/40/2014 zo dňa 19.9.2017, Okresný súd Poprad v rozhodnutí 17Csp/158/2017 zo dňa 21.11.2017 alebo Okresný súd Lučenec 13Csp/132/2017 zo dňa 16.10.2017.

6. Pokiaľ ide o neuvedenie adresy predávajúceho zdôraznil, že išlo o bezúčelový úver, čo vyplýva z bodu 34 zmluvy a preto uvedenie adresy neexistujúceho predávajúceho je nemožné. V závere žalovaný vzniesol námietku premlčania pre uplynutie trojročnej premlčacej doby podľa § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Žalobca realizoval poslednú splátku 16.7.2013, preto pohľadávka je premlčaná.

7. Súd I. inštancie po vykonanom dokazovaní zistil skutkový stav, podľa ktorého strany uzavreli dňa 16.1.2013 formulárovú zmluvu o hotovostnom úvere pod č. XXXXXXXXXXX, ktorou žalovaný poskytol žalobcovi bezúčelový úver 1.100 eur s ročnou úrokovou sadzbou 37,73 %. Žalobca sa zaviazal úver splatiť 48 mesačnými splátkami po 49,67 eur, teda celkovo mal zaplatiť 2.154,24 eur. Ako lehota splatnosti je uvedených 48 mesiacov po poskytnutí úveru a to do 15. dňa v poslednom mesiaci. Splatnosť mesačnej splátky bola 15. deň v kalendárnom mesiaci, prvá splátka bola splatná po mesiaci od dátumu poskytnutia úveru. V zmluve je uvedená priemerná hodnota RPMN 46,35 % a RPMN od 44 % do 47 % s tým, že presná hodnota závisí od poskytnutia úveru a klient súhlasí, že presnú výšku RPMN mu spoločnosť oznámi po poskytnutí úveru. V bode 34 úverovej zmluvy sa uvádza, že ide o bezúčelový úver.

8. Podľa splátkového kalendára žalobca zaplatil žalovanému 1.322,62 eur a poslednú úhradu realizoval 16.7.2013. Súd I. inštancie nesúhlasil s názorom žalobcu, že v predmetnej zmluve mala byť uvedená adresa predávajúceho, keďže logicky táto náležitosť má byť uvedená len pri tých zmluvách o spotrebiteľskom úvere, ktoré sú účelovo viazané na kúpu konkrétneho tovaru. V tomto prípade však išlo o bezúčelový úver. Je totiž potrebné rozlišovať medzi pojmi veriteľ a predávajúci a v tomto prípade žalovaný má postavenie veriteľa a nie predávajúceho.

9. Súd I. inštancie taktiež nezdieľal názor o chýbajúcej náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. k/ zákona č. 129/2010 Z.z. K tzv. členeniu splátok na istinu, úrok a poplatky už existuje tzv. ustálená rozhodovacia činnosť najvyšších súdnych autorít. Ide o 4 rozhodnutia Najvyššieho súdu SR 3Cdo/146/2017 z 22.2.2018, 4Cdo/211/2017 zo dňa 23.4.2018, 3Cdo/56/2018 zo dňa 17.4.2018 a 5Cdo/132/2017 zo dňa 29.10.2018. Najvyšší súd poukázal na nutnosť eurokomformného výkladu sporného zákonného ustanovenia v súlade s článkom 10 ods. 2 písm. h/ smernice Európskeho parlamentu a rady 2008/48/ES z 23.4.2018 a dospel k záveru, že ustanovenie § 9 ods. 2 písm. k/ zákona č. 129/2010 Z.z. nevyžaduje, aby zmluva o úvere obsahovala presné vymedzenie vnútornej skladby jednotlivých splátok, to znamená určenie aká časť jednotlivých splátok sa použije na splátku istiny a aká jej časť spláca bežné úroky a poplatky. Poukázal aj na závery rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci C-42/15 (Home Credit Slovakia a.s. proti Kláre Bíroovej) a zdôraznil, že podrobné informácie o vnútornej skladbe anuitnej splátky podáva veriteľ na žiadosť spotrebiteľa bezplatne a kedykoľvek počas doby trvania zmluvy a vo forme amortizačnej tabuľky.

10. V predmetnej zmluve o spotrebiteľskom úvere uzavretej medzi stranami však podľa súdu absentuje termín konečnej splatnosti úveru. Nepostačuje totiž len počet mesačných splátok, keďže ten predstavuje inú povinnú náležitosť zmluvy podľa § 9 ods. 2 písm. k/ citovaného zákona. Gramatickým a logickým výkladom možno dospieť k záveru, že termín konečnej splatnosti úveru musí byť určený dátumovo.

11. Podľa súdu v zmluve absentuje aj náležitosť, ktorá je uvedená v § 9 ods. 2 písm. j/ citovaného zákona a to RPMN, ktoré má byť určené jedným číslom a nie rozpätím, inak by tento údaj nemal opodstatnenie, ak by postačovalo uviesť nejaké rozpätie. Nepochybne však v zmluve musí byť uvedené nielen RPMN, ale aj predpoklady, ktoré boli použité na jeho výpočet, aby spotrebiteľ vedel, čo vlastne táto hodnota predstavuje a z čoho sa počíta. Strohý údaj len o výške RPMN by totiž nemal žiadnu výpovednú hodnotu pre spotrebiteľa a pritom je jeden z najdôležitejších údajov, keďže je najlepším indikátorom posúdenia výhodnosti či nevýhodnosti úveru. Preto musí byť v zmluve uvedené z akých predpokladov sa vychádzalo pri jeho výpočte (že je to výška úveru, výška mesačnej splátky, počet splátok, interval splácania a pod.) a to bez ohľadu na to, že tieto atribúty sú uvedené v zmluve, pretože každá z nich osobitne predstavuje ďalšiu povinnú náležitosť zmluvy. Pre úplnosť súd dodáva, že tá istá náležitosť zmluvy, teda vrátane uvedenia predpokladov použitých pre výpočet RPMN v zmluve o spotrebiteľskom úvere je upravená aj v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23.4.2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a to v článku 10 ods. 2 písm. g/.

12. Absencia spomínaných náležitostí vedie k záveru o bezúčinnosti a bezpoplatkovosti úveru podľa § 11 ods. 1 písm. b/, d/ zákona č. 129/2010 Z.z. Žalovaný mal teda nárok len na istinu úveru 1.100 eur, žalobca mu zaplatil 1.322,62 eura teda žalovaný prijal plnenie bez právneho dôvodu vo výške 222,62 eur, čo predstavuje jeho bezdôvodné obohatenie.

13. Následne sa súd I. inštancie zaoberal námietkou premlčania. V tomto prípade bolo namietané uplynutie objektívnej (teda nie subjektívnej) premlčacej doby, žalovaný totiž poukázal na uplynutie trojročnej objektívnej premlčacej lehoty, keďže žalobca poslednú splátku zaplatil 16.7.2013.

14. Súd I. inštancie zotrval na svojej argumentácii z obdobných sporov o nutnosti aplikácie trojročnej objektívnej premlčacej doby, keďže dôkazné bremeno na preukázanie úmyslu žalovaného bezdôvodne sa obohatiť na úkor žalobcu je len na žalobcovi, ktorý musí tento úmysel žalovaného preukázať už v čase uzavretia zmluvy a neskorších platieb žalobcu nad istinu úveru. Žalobca však žiadny dôkaz v tomto smere neprodukoval a svoju argumentáciu vysvetlil len tým, že žalovaný vykonáva podnikateľskú činnosť pri poskytovaní úverov a má ovládať príslušnú právnu úpravu, avšak súd túto argumentáciu považuje za nepostačujúcu. Princíp tejto úvahy by znamenal, že aj sudca, ktorého rozhodnutie zmení alebo zruší súd vyššej inštancie pre iné právne posúdenie veci by mal viesť k záveru, že dotýčny sudca porušil úmyselne zákon, čo súd považuje za absurdné.

15. Pri posúdení tejto otázky je potrebné zohľadniť aj skutočnosť, že každý veriteľ ako podnikateľ poskytuje úver za odplatu, keďže dosiahnutie zisku je charakteristické pre podnikanie. Ide o všeobecne známu skutočnosť a preto aj žalobca, hoci v postavení spotrebiteľa, ak uzatváral úverovú zmluvu so žalovaným, nepochybne si bol vedomý v čase uzavretia zmluvy, že žalovanému má zaplatiť viac ako bol poskytnutý úver a tomu zodpovedali aj dohodnuté splátky. Preto je vylúčené, aby žalovaný ako podnikateľ mal úmysel v čase uzavretia zmluvy bezdôvodne sa obohatiť na úkor žalobcu tým, že uviedol rozpätie RPMN, neuviedol termín konečnej splatnosti úveru alebo predpoklady použité na výpočet RPMN, keďže súdna rozhodovacia činnosť ohľadom týchto náležitostí je stále nejednotná a niektoré súdy považujú obdobné zmluvy za správne, tak ako to vyplýva aj z rozsudkov, na ktoré poukázal žalovaný vo svojom vyjadrení. Pokiaľ teda aj samotné súdy považujú za postačujúce a v súlade so zákonom č. 129/2010 Z.z. vyššie uvedené náležitosti zmluvy je vylúčené, aby žalovaný ich úmyselne neuviedol správne.

16. Súd I. inštancie poukázal na skutočnosť, že súdy už v mnohých rozhodnutiach pri obdobných nárokoch vyslovili záver o trojročnej objektívnej premlčacej dobe plynúcej od poslednej úhrady spotrebiteľa. Ide napr. o rozhodnutia Krajského súdu Banská Bystrica 14Co/128/2014, 17Co/968/2013, 13Co/90/2015, 13Co/518/2015, 12Co/117/2016 alebo Krajského súdu v Prešove 15Co/207/2015, či Krajského súdu v Žiline 9Co/516/2015 a 98Co/267/2016. Z novších rozhodnutí možno poukázať na rozsudok Krajského súdu v Trenčíne 17Co/38/2018 zo dňa 24.10.2018 alebo Krajského súdu v Prešove 9Co/166/2018 zo dňa 13.12.2018.

17. Za zásadné však v súčasnosti možno považovať uznesenie Najvyššieho súdu SR 1Cdo/238/2017 zo dňa 18.10.2018. Aj v prejednávanej príhode totiž išlo o zmluvu o spotrebiteľskom úvere so záverom o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a predmetom sporu bolo vydanie bezdôvodného obohatenia predstavujúceho rozdiel medzi úhradami spotrebiteľa a istinou úveru. Krajský súd v Prešove, ktorý vychádzal z 10ročnej objektívnej premlčacej lehoty podľa Najvyššieho súdu SR rozhodol nesprávne a k uvedenej problematike dovolací súd uviedol nasledovné: „Samotné všeobecné skutočnosti o profesionálnom podnikateľskom postavení nebankových subjektov v oblasti poskytovania úverov a doterajšia súdna prax týkajúca sa ochrany spotrebiteľov v obdobných prípadoch samé o sebe nemôžu bez ďalšieho zakladať nepriamy úmysel veriteľa. Ako už bolo vyššie uvedené, v predmetnom prípade je nutné dôsledne skúmať vôľovú a vedomostnú zložku zavinenia aplikujúc analógiu podľa trestného práva hmotného pri právnom posúdení formy zavinenia a to s dôrazom na čas konania protiprávneho úkonu resp. získania neoprávneného majetkového prospechu. Pri bezdôvodnom obohatení je preto dôležité zistiť kedy k obohateniu došlo z objektívneho hľadiska a v tom čase preukázať úmysel veriteľa, resp. jeho zavinenie, aby bolo možné jednoznačne posúdiť, či je potrebné aplikovať trojročnú alebo desaťročnú premlčaciu lehotu. Z uvedeného teda zákonite vyplýva, že v prvom rade je potrebné správne právne posúdiť z akého dôvodu došlo k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Iná situácia nastáva napr. pri bezdôvodnom obohatení bez právneho dôvodu, ako pri bezdôvodnom obohatení z neplatného právneho úkonu z časového hľadiska, kedy k obohateniu reálne došlo. Až po správnom určení okamihu, kedy k obohateniu došlo, je možné pristúpiť ku skúmaniu zavinenia veriteľa, pričom dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu. Žalobca musí preukázať, že v čase kedy došlo k obohateniu, mal žalovaný úmysel získať majetkový prospech na jeho úkor. V prípade nepreukázania úmyslu žalovaného (vedomostnej aj vôľovej zložky úmyslu) musí byť aplikovaná všeobecná trojročná objektívna lehota...“ „Dovolací súd konštatuje, že právny záver odvolacieho súdu ohľadne toho, že samotný fakt, že nebankový subjekt poskytujúci úver spotrebiteľovi je v postavení profesionálneho podnikateľa vo všeobecnosti bez ďalšieho nemôže zakladať úmysel tohto nebankového subjektu bezdôvodne sa obohatiť na úkor spotrebiteľa. Z uvedeného vyplýva, že právne posúdenie objektívnej premlčacej lehoty súdmi nižších inštancií boli nesprávne.“

18. Súd I. inštancie vychádzal zo záveru o trojročnej objektívnej premlčacej dobe, nakoľko žalobca žiadnym spôsobom nepreukázal úmysel žalovaného bezdôvodne sa obohatiť, čo znamená, že trojročná premlčacia doba začala plynúť od 16.7.2013 a uplynula 16.7.2016. Námetka premlčania bola vznesená dôvodne a preto súd žalobu zamietol.

19. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“), a podľa § 255 ods. 1 C.s.p., tak, keďže žalovaný bol v spore v celom rozsahu úspešný, súd mu priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v plnom rozsahu.

20. Proti rozsudku podal žalobca odvolanie včas. Navrhol, aby odvolací súd rozhodnutie zrušil a vec vrátil súdu I. inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Namietal názor súdu I. inštancie v odôvodnení 24 rozsudku, že veriteľ nie je predávajúci, k tomu uviedol, že podľa jeho názoru veriteľ je obchodníkom, a teda dodávateľom, ktorý predáva finančné služby, teda úvery, za odplatu ktorej synonymom je aj cena úveru, prípadne odmena za úver, ktorou sú úroky z úveru. Bezpochyby aj spotrebiteľ, ktorý kupuje finančné služby, má právo uplatniť na kúpený finančný produkt reklamáciu, alebo sťažnosť. Zároveň namietal, že rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-42/15, na ktorý poukázal súd I. inštancie, nerieši členenie splátok, ale amortizačnú tabuľku, ktorá nemusí byť súčasťou úverovej zmluvy.

21. K otázke aplikácie objektívnej premlčacej doby uviedol, že súd prvej inštancie, sa v odôvodnení 36. rozsudku pri úmyselnom obohatení odvoláva na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1Cdo/238/2017, zo dňa 18.10.2018, ako na zásadné rozhodnutie. Avšak podľa názoru žalobcu z tohto rozhodnutia vyvodzuje závery, ktoré z neho vôbec nevyplývajú, a to závery, ako keby u veriteľa, poskytujúceho spotrebiteľské úvery bolo úmyselné bezdôvodné obohacovanie sa, s desaťročnou objektívnou premlčacou dobou, vylúčené. Takéto závery však z citovaného rozhodnutia Najvyššieho súdu vôbec nevyplývajú, naopak, vyplývajú z neho usmernenia, čo je potrebné dokázať, aby o úmyselné bezdôvodné obohatenie išlo, a to v tom zmysle, že na to, aby išlo o úmyselné bezdôvodné obohacovanie sa, treba k všeobecným skutočnostiam (faktom) o profesionálnom podnikateľskom postavení nebankových subjektov v oblasti poskytovania úverov, dôsledne skúmať vôľovú a vedomostnú zložku zavinenia, aplikujúc analógiu podľa trestného práva hmotnoprávneho, pri právnom posúdení

zavinenia a to na čas konania protiprávneho úkonu, resp. získania neoprávneného majetkového prospechu. Na to je potrebné zistiť, kedy k obohateniu došlo z objektívneho hľadiska a v tom čase preukázať úmysel veriteľa, resp. jeho zavinenie. Z uvedeného teda zákonite vyplýva, že v prvom rade je potrebné správne posúdiť, z akého dôvodu došlo k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Iná situácia nastáva napr. pri bezdôvodnom obohatení bez právneho dôvodu ako pri bezdôvodnom obohatení z neplatného právneho úkonu z časového hľadiska, kedy k obohateniu reálne došlo. Až po správnom určení okamihu, kedy k obohateniu došlo, je možné pristúpiť ku skúmaniu zavinenia veriteľa, pričom dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu. Ak Najvyšší súd v rozsudku 1Cdo/238/2017, na ktorý sa súd prvej inštancie odvoláva konštatuje, že na preukázanie úmyslu obchodníka nestačia samotné všeobecné skutočnosti o profesionálnom postavení, tak práve v intenciách záverov NS, ktoré súd prvej inštancie v odôvodnení 36. rozsudku cituje, je samotným konaním veriteľa a v súdnej veci žalovaného, dokázaný priamy úmysel, bezdôvodne sa na úkor žalobcu obohatiť, a to konaním žalovaného po uzatvorení vadnej zmluvy, prijatím každej jednej splátky, po splatení istiny úveru.

22. V zmysle uvedeného žalobca žiadal, aby aj u dodávateľa platilo, že už keď pripravil formulárovú zmluvu, vedel, že ak do zmluvy neuvedie zákonom predpísané náležitosti, ako to súd prvej inštancie zistil v odôvodnení rozsudku, tak aj keď z toho nemusí vyplývať už priamo úmysel bezdôvodne sa obohatiť, vytvoril si obchodník vedome skutkový stav, z ktorého budúce bezdôvodné obohatenie môže vzniknúť, a musel s tým byť uzročený. Podstata aplikácie desaťročnej premlčacej doby spočíva v tom, že v dobe prijatia nezákonnej platby dodávateľ prijal platbu, o ktorej vedel, že ju získava na úkor spotrebiteľa, ako bezdôvodné obohatenie, a to aj v prípade, ak by žalobca pripustil, že v dobe uzatvorenia zmluvy ešte tento úmysel priamo nemusel mať. V každom prípade, však prijatím platby tvoriacej bezdôvodné obohatenie, sa úmysel dodávateľa získať bezdôvodné obohatenie prejavil a naplnil jeho konaním, keď prijal a ponechal si platbu, ktorá mu bola vyplatená bez právneho dôvodu. Obchodník, profesionál vedel, že mu bola platba vyplatená v rozpore so zákonom a napriek tomu si platbu ponechal. Chcel platbu prijať a prijal ju, vediac, že je to platba prevyšujúca istinu, a nepatrí mu z dôvodu bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Objektívna desaťročná premlčacia doba, začína plynúť, prijatím každej takejto nedôvodne prijatej platby od momentu, keď ju veriteľ od spotrebiteľa prijal. Konanie subjektu, ktorý dlhodobo a opakovane poskytuje predražené spotrebiteľské úvery, sa nedá hodnotiť inak, ako úmyselné konanie vedúce k bezdôvodnému obohacovaniu sa tým, že nedáva svoje zmluvy do súladu so spotrebiteľským právom. Doba, počas ktorej žalovaný poskytuje úvery a ich množstvo, vylučujú inú možnosť, ako tú, že žalovaný sa na úkor spotrebiteľov obohacuje úmyselne a nejde o náhodné jednorazové nedbanlivostné zlyhanie. Je vylúčené, aby žalovaný, ako profesionál v poskytovaní úverov, nepoznal spotrebiteľské právo a prijímal platby nad istinu úveru z bezúročných a bezpoplatkových úverov dobromyseľne.

23. Ďalším dôkazom o úmysle obchodníka podľa názoru žalobcu je prijímanie takýchto platieb, po splatení istiny v dobe, keď už obchodníkovi je známa judikatúra k bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, a to nielen týkajúca sa iných podnikateľských subjektov, poskytujúcich úvery, ale aj vo veciach, v ktorých bol sám stranou konania.

24. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 C.s.p.), vzhľadom na včas podané odvolanie, preskúmal rozhodnutie v jeho napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovenia § 379 a nasl. C.s.p., bez nariadenia pojednávania (§ 385 C.s.p. a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

25. V danom prípade, ako to vyplýva z obsahu spisu, žalobca dňa 16.1.2013 uzatvoril štandardnú formulárovú zmluvu o spotrebiteľskom úvere v súlade s ustanoveniami v tom čase účinného zákona č. 129/2010 Z.z. K nepriznaniu uplatneného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia nedošlo v dôsledku uplynutia trojročnej objektívnej premlčacej doby. Pokiaľ ide o subjektívnu premlčaciu dobu stanovenie začatia plynutia z odôvodnenia rozhodnutia súdu I. inštancie nevyplýva, keďže žalovaný vzniesol len námietku uplynutia trojročnej objektívnej premlčacej doby. Objektívna premlčacia doba podľa odôvodnenia rozsudku súdu I. inštancie začala plynúť dňom, keď žalobca uhradil poslednú splátku žalovanému, teda odo dňa 16.07.2013 a uplynula dňom 16.07.2016.

26. Čo sa týka práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, toto podlieha premlčaniu. Pri premlčaní práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je ustanovená kombinovaná

premlčacia doba a to subjektívna (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a objektívna (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Začiatok subjektívnej i objektívnej premlčacej doby je stanovený odlišne na sebe nezávisle a ich plynutie a skončenie je tiež vzájomne nezávislé. Subjektívna premlčacia doba môže plynúť iba v rámci objektívnej premlčacej doby, ktorú nemôže prekročiť. Subjektívna premlčacia doba je dvojročná a na začatie jej plynutia vždy treba rešpektovať subjektívnu stránku oprávneného týkajúcu sa jeho vedomosti o bezdôvodnom obohatení a vedomosti o tom, kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil.

27. V súvislosti s posudzovaním behu dvojročnej subjektívnej premlčacej doby je potrebné zdôrazniť, že žalobca vstupuje do zmluvného vzťahu so žalovaným ako so subjektom podnikajúcim v oblasti poskytovania spotrebiteľských úverov v dobrej viere, že žalovaným predložená a vopred pripravená zmluva bude obsahovať všetky náležitosti vyžadované v tom čase účinným zákonom č. 129/2010 Z.z. V čase úhrady poslednej splátky žalobca ako priemerný spotrebiteľ nemohol ani len predpokladať, že žalovanému uhradil aj peňažné plnenia, na ktoré mu zákonný nárok nevznikol. V reálnom živote totiž bežný spotrebiteľ má vedomosť len o tom, že uzatvoril zmluvu o úvere s veriteľom, a že na účet veriteľa má splácať jednotlivé splátky podľa zmluvy.

28. Začiatok subjektívnej premlčacej doby je viazaný na skutočnú vedomosť oprávneného o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o osobe, ktorá sa na jeho úkor obohatila.

29. Slová „keď sa oprávnený dozvie“, je potrebné vykladať v tom zmysle, že oprávnená osoba musí nadobudnúť vedomosť o skutočnostiach uvedených v ustanovení § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Nie je možné len predpokladať, že by oprávnená osoba mohla skutkové okolnosti vedieť alebo že by sa o tom mohla dozvedieť alebo mala dozvedieť, ak by vynaložila potrebnú starostlivosť.

30. V prejednávanej veci je nepochybné, že žalobca o uzavretí zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ako aj o povinnostiach zo zmluvy vyplývajúcich, mal vedomosť. Samotná vedomosť o týchto skutočnostiach sama o sebe neznamena aj skutočnú vedomosť spotrebiteľa o tom, že vzniklo bezdôvodné obohatenie. Na to, aby bezdôvodné obohatenie vzniklo, je potrebné, aby sa uplatnila fikcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a na jej uplatnenie je zase potrebné, aby boli splnené presne špecifikované predpoklady vyplývajúce zo zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy. Na to, aby sa spotrebiteľ skutočne dozvedel o bezdôvodnom obohatení, musel by skutočne vedieť, že na ním uzatvorenú zmluvu o úvere sa vzťahuje fikcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti vyplývajúca zo zákona.

31. Správnym nie je tvrdenie o nemožnosti aplikácie desaťročnej objektívnej premlčacej doby vyplývajúcej z ust. § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Žalovaný ako banka má dlhodobo v predmete svojej činnosti poskytovanie úverov a teda jeho povinnosťou bolo poznať a dodržiavať právne predpisy vzťahujúce sa na poskytovanie úverov. V čase uzatvorenia zmluvy zákon č. 129/2010 Z.z. v ustanovení § 9 upravoval náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere. S neuvedením niektorých spája sankciu v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Žalobca v podanej žalobe poukázal na to, že uzatvorená zmluva neobsahuje náležitosti vyplývajúce z ust. § 9 ods. 2 písm. c/, písm. f/, písm. j/ a k/ zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy. Ako vyplýva z odôvodnenia súdu I. inštancie v predmetnej zmluve absentuje termín konečnej splatnosti úveru (§ 9 ods. 2 písm. f/) a predpoklady, ktoré boli použité pre výpočet RPMN (§ 9 ods. 2 písm. j/). Samotné uvedenie RPMN nie je určené číslom ako vyžaduje zákon č. 129/2010 Z.z., ale je uvedené rozpätím od 44 % do 47 %. Ak tieto zákonom vyžadované osobitné náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere dodržané neboli, žalovaný sa svojej zodpovednosti za uzatvorenie takejto zmluvy nemôže zbaviť ani poukazom na princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) uplatnením jeho dôsledkov v neprospech žalobcu. Rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa treba vyžadovať v najvyššej možnej miere. Ak žalovaný ako subjekt dlhodobo pôsobiaci na finančnom trhu, ktorého predmetom činnosti je poskytovanie úverov, v rozpore so zákonom nedodrží predpísané náležitosti zmluvy spôsobujúce, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, jeho konanie nemožno hodnotiť inak ako konanie zamerané na získanie bezdôvodného obohatenia plnením bez právneho dôvodu, minimálne s nepriamym úmyslom získať majetkový prospech. Je skutočne veľmi ťažko uveriť, aby žalovaný ako banka nemal vedomosť o tom, čo môže spôsobiť uzavretím zmluvy bez uvedenia týchto náležitostí a pre prípad, že sa tak stane, že s tým nebol uzročený. Záver o potrebe aplikácie trojročnej premlčacej doby upravenej v ust. § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka, oporu vo vykonanom dokazovaní nemá a teda je nepreskúmateľný pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov.

32. Čo sa týka subjektívnej premlčacej doby, aj judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky sa prikláňa ku skutočnej, teda nielen predpokladanej vedomosti oprávnenej osoby o všetkých skutkových okolnostiach odôvodňujúcich záver, že došlo k bezdôvodnému obohateniu na jej úkor a kto toto bezdôvodné obohatenie získal. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení zo dňa 05.12.2018 č.k. I. ÚS 430/2018-17 bez akýchkoľvek pochybností podporil úvahy odvolacieho súdu o tom, že žalobkyňa vo veci 22Co 53/2017 Krajského súdu v Prešove, ktorého rozhodnutie bolo predmetom ústavnej sťažnosti, sa o bezdôvodnom obohatení dozvedela od Združenia na ochranu spotrebiteľa HOOS, ktoré túto skutočnosť písomne potvrdilo dňa 08.08.2016. Vo veci 22Co 53/2017 Krajský súd v Prešove uvažoval so začiatkom plynutia subjektívnej premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia od momentu konzultácie a poučenia daného žalobkyni v danej veci Združením na ochranu spotrebiteľa a takéto úvahy odvolacieho súdu považoval za ústavne konformné aj ústavný súd, nakoľko sťažnosť podaná žalovanou v tejto veci odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

33. Pokiaľ ide o desaťročnú objektívnu premlčaciu dobu na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorú možno aplikovať v prípade, ak bezdôvodné obohatenie bolo získané úmyselne, z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR vydaného vo veci 1Cdo 238/2017 dňa 18.10.2018 záver o nemožnosti aplikácie desaťročnej objektívnej premlčacej doby nevyplýva. V tomto rozhodnutí Najvyšší súd SR konštatuje, že samotné všeobecné skutočnosti o profesionálnom podnikateľskom postavení subjektov v oblasti poskytovania úverov a doterajšia súdna prax týkajúca sa ochrany spotrebiteľov v obdobných prípadoch, same o sebe nemôžu bez ďalšieho zakladať nepriamy úmysel veriteľa. Je nutné dôsledne skúmať vôľovú a vedomostnú zložku zavinenia aplikujúc analógiu podľa trestného práva hmotného pri právnom posúdení formy zavinenia, a to s dôrazom na čas konania protiprávneho úkonu, resp. získania neoprávneného majetkového prospechu. Pri bezdôvodnom obohatení je preto dôležité zistiť, kedy k obohateniu došlo z objektívneho hľadiska a v tom čase preukázať úmysel veriteľa, resp. jeho zavinenie, aby bolo možné jednoznačne posúdiť, či je potrebné aplikovať trojročnú alebo desaťročnú premlčaciu dobu. Z uvedeného teda zákonite vyplýva, že v prvom rade je potrebné správne právne posúdiť, z akého dôvodu došlo k bezdôvodnému obohateniu v zmysle ustanovenia § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Iná situácia nastáva napr. pri bezdôvodnom obohatení bez právneho dôvodu ako pri bezdôvodnom obohatení z neplatného právneho úkonu z časového hľadiska, kedy k obohateniu reálne došlo. Až po správnom určení okamihu, kedy k obohateniu došlo, je možné pristúpiť ku skúmaniu zavinenia veriteľa, pričom dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu. Žalobca musí preukázať, že v čase, kedy došlo k obohateniu, mal žalovaný úmysel získať majetkový prospech na jeho úkor. V prípade nepreukázania úmyslu žalovaného (vedomostnej aj vôľovej zložky úmyslu) musí byť aplikovaná všeobecná trojročná objektívna lehota.

34. V tomto rozhodnutí Najvyšší súd SR podotkol, že v prípade, ak veriteľ koná nekorektne a neuvedie do úverovej zmluvy všetky zákonom predpísané údaje, je toto jeho konanie zo zákona sankcionované tým, že zmluva sa stáva bezúročnou a bezpoplatkovou, čo v podstate znamená, že spotrebiteľ je povinný zaplatiť veriteľovi len samotnú istinu úveru. Táto skutočnosť má preto za následok automatickú neplatnosť tých častí zmluvy, ktoré sa týkajú práve odplaty a úrokov za poskytnutý úver. Je preto dôležité správne posúdiť, či je zmluva platná s výnimkou častí o úrokoch a odplate, alebo má ešte také iné vady, že je ako celok neudržateľná, a preto v celosti neplatná. Uvedené má tiež dopad na posúdenie, z akého dôvodu bezdôvodné obohatenie vzniklo, čo následne determinuje tak okamih bezdôvodného obohatenia (kedy k obohateniu došlo), ako aj začiatok plynutia objektívnej premlčacej lehoty na uplatnenie nároku z bezdôvodného obohatenia.

35. Obsahové náležitosti rozsudku určuje ustanovenie § 220 CSP. Ich správnosť a úplnosť je predpokladom vykonateľnosti a preskúmateľnosti rozhodnutia. Či je rozhodnutie preskúmateľné alebo nie sa dá zistiť len z jeho odôvodnenia.

36. V tejto súvislosti je právne významné ustanovenie § 220 ods. 2 CSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Obdobným spôsobom náležitosti odôvodnenia rozsudku upravovalo ustanovenie § 157 ods. 2 O.s.p. v znení účinnom do 30.06.2016.

37. Štruktúra odôvodnenia rozsudku je v priamej spojitosti so základným právom na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Ak súd pri odôvodňovaní rozsudku nepostupuje spôsobom, ktorý záväzne určuje ustanovenie § 220 ods. 2 CSP dochádza nielen k tomu, že rozsudok je nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov alebo pre ich nezrozumiteľnosť, ale aj k tomu, že základné právo na súdnu ochranu nie je naplnené reálnym obsahom. Konanie a rozhodovanie všeobecných súdov sa uskutočňuje v predpísanom ústavnom a zákonnom rámci, rešpektovanie ktorého vylučuje svojvoľu v ich postupe, pričom vylúčenie svojvoľe sa zabezpečuje viacerými prostriedkami, vrátane ich povinnosti svoje rozhodnutia odôvodniť. Odôvodnenie rozhodnutí dovoľuje účastníkom konania posúdiť ako súd v ich veci vyložil a aplikoval príslušné predpisy a akými úvahami sa spravoval pri svojom rozhodovaní o veci samej.

38. Vydaním nepreskúmateľného rozhodnutia sa účastníkovi odníma možnosť v odvolacom konaní riadne brániť svoje práva a oprávnené záujmy nakoľko je problematické zaujímať stanoviská k nezrozumiteľnému alebo nedostatočne zdôvodnenému rozhodnutiu.

39. Keďže vydanie nepreskúmateľného rozhodnutia je potrebné hodnotiť ako nesprávny procesný postup súdu, ktorým bolo znemožnené žalobcovi, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom, odvolací súd podľa ust. § 389 ods. 1 písm. b) C.s.p. rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 C.s.p.).

40. Po vrátení spisu bude úlohou súdu prvej inštancie nanovo ustáliť moment, ku ktorému došlo k zaplateniu sumy zodpovedajúcej istine, na ktorú má žalovaný nárok. Od tohto momentu poukazoval žalobca na účet žalovaného sumy, na ktoré žalovaný nárok nemal práve z dôvodu bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Každé z týchto plnení je potom podriaditeľné pod plynutie objektívnej premlčacej doby, pričom ide o čiastkové plnenia vyplývajúce z jednotlivých splátok a zakladajúce zároveň vznik bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného. Vo vzťahu k týmto plneniam v zmysle judikatúry Najvyššieho súdu SR musí potom žalobca preukázať úmysel žalovaného získať bezdôvodné obohatenie na jeho úkor. V tejto súvislosti musí byť žalobcovi daný priestor, aby vysvetlil svoje úvahy o bezdôvodnom obohatení z hľadiska toho, že bolo získané úmyselne a dať mu priestor aj na návrh na dokazovanie v tomto smere. V tejto súvislosti netreba opomínať, že ide o vec týkajúcu sa účasti slabšej strany sporu v konaní v zmysle ust. § 290 a nasl. C.s.p., pričom vo veciach takejto povahy nie je súd viazaný návrhmi strán na dokazovanie a môže vykonať aj tie dôkazy, ktoré spotrebiteľ nenavrhol, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Zároveň súd prvej inštancie ustáli začiatok plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej doby od momentu, kedy sa žalobca dozvedel o skutku z porušenia práva, t.j. o všetkých skutkových zložkách bezdôvodného obohatenia. Muselo ísť o skutočnú a nie predpokladanú vedomosť o skutku z porušenia práva zakladajúceho nárok na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia.

41. Prvoinštančný súd, ktorý je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 C.s.p.) v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 C.s.p.).

42. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolaťel musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 C.s.p. v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).